

Warszawa, 06-08-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.564.28.2022.CW

**Pan
Piotr Gliński
Minister Kultury i Dziedzictwa
Narodowego
Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
e-PUAP**

Szanowny Panie Premierze,

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie, począwszy od 2016 roku, zwracał się do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, sygnalizując potrzebę rozważenie wprowadzenia zmian ustawodawczych w związku z negatywnymi skutkami wynikającymi z wydawania prasy przez jednostki samorządów terytorialnych. W piśmie z dnia 28 września 2017 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pan Paweł Lewandowski, zapewnił Rzecznika, że kwestia wydawania prasy przez jednostki samorządu terytorialnego zostanie poruszona w trakcie dyskusji o zakresie nowelizacji ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914; dalej jako: Prawo prasowe). Podsekretarz stanu wskazał przy tym, że wprowadzenie nowych regulacji prawa

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

prasowego, które wzmocniłyby pozycję prasy lokalnej, która będzie niezależna od decyzji jednostek samorządu terytorialnego, a także będą zgodne z wyrażoną w art. 14 Konstytucji RP zasadą wolności prasy i innych środków masowego przekazu, jest godna rozważenia.

Pismem z dnia 19 lipca 2018 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego poinformował jednak Rzecznika, że kwestie te nie były jeszcze poruszane w ramach prac urzędu oraz, że problem ten nie znajduje się wśród priorytetów legislacyjnych Ministerstwa. **Kwestia ta, pomimo upływu kilku lat od ostatniego wystąpienia Rzecznika, jest jednak nadal aktualna.** Wynika to m. in. ze skarg indywidualnych kierowanych przez redaktorów lokalnych tytułów prasowych. Potrzebę ponownego rozpoczęcia debaty w tym zakresie wyrazili także przedstawiciele prasy lokalnej obecni na spotkaniu pt. „Niezależność mediów lokalnych – jak ją wspierać?” zorganizowanym w Lublinie w dniu 15 czerwca 2022 roku przez stowarzyszenie „Sieć Obywatelska Watchdog Polska” przy współudziale Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Osoby te wskazują na problemy związane z rentownością prowadzenia lokalnych tytułów prasowych konkurujących z biuletynami wydawanymi przez jednostki samorządu terytorialnego, których działalność dotowana jest ze środków publicznych.

Jak wskazywano już wcześniej w wystąpieniach Rzecznika, wydawanie prasy przez jednostki samorządu terytorialnego niesie ze sobą także ryzyko zaburzenia funkcji mediów w społeczeństwie demokratycznym, jaką jest sprawowanie społecznej kontroli nad działaniem władz zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym. Wiąże się to ze strukturalnym problemem zaburzenia konkurencji na lokalnych rynkach mediów i informacji, który polega na znaczącym utrudnieniu sprawnego funkcjonowania mediów niepublicznych, a w związku z tym ograniczeniu w korzystaniu z wolności prasy i innych środków społecznego przekazu określonej w art. 14 Konstytucji RP.

Praktyka ta może budzić wątpliwości także z punktu widzenia zgodności z innymi normami konstytucyjnymi, do których zaliczyć należy m. in. art. 20 Konstytucji RP (wolność działalności gospodarczej), czy art. 61 Konstytucji RP (dostęp do informacji

publicznej). Obawy te wiążą się z tym, że samorzady mogą wydawać swoje tytuły prasowe w oderwaniu od zasad rynkowych, z pomocą środków publicznych oraz przy wsparciu zatrudnionych urzędników, którzy redagują jego treść w ramach obowiązków służbowych. Wydawana przez jednostki samorządu terytorialnego prasa jest często rozprowadzana bezpłatnie, a zatem jest pozbawiona ważnego – standardowego dla prasy prywatnej – źródła finansowania, które jest uzupełnianie ze środków publicznych. Niezależnie od powyższego, niepokojący – z punktu widzenia zasady społecznej gospodarki rynkowej – jest także udział prasy samorządowej w rynku reklamowym, który niejednokrotnie warunkuje funkcjonowanie prywatnej prasy lokalnej.

Odrębna wątpliwość natury konstytucyjnej wynika z wydawania przez jednostki samorządu terytorialnego tytułów prasowych, za które pobierana jest opłata. Wydawanie tego typu gazet samorządowych może bowiem budzić wątpliwość z punktu widzenia art. 61 Konstytucji RP, który przewiduje prawo do informacji o działalności organów władzy publicznej i osób pełniących funkcje publiczne. Z uwagi na powyższe, w swoich wystąpieniach Rzecznik wielokrotnie przedstawiał m. in. postulat wprowadzenia do systemu prawa wyraźnej normy ustawowej zakazującej prowadzenia działalności wydawniczej o cechach konstytucyjnych dla prasy finansowanej bezpośrednio lub pośrednio przez samorząd terytorialny.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, biorąc pod uwagę powyższe, należy ponownie rozważyć wprowadzenie przez ustawodawcę takich rozwiązań, które w jednoznaczny sposób określą **zasady wydawania biuletynów informacyjnych przez władze samorządowe** wszystkich szczebli. Ich brak prowadzi bowiem do pogłębiania się problemów z zakresu praktycznej realizacji wolności prasy i pluralizmu mediów na rynkach lokalnych. W związku z tym pragnę zwrócić się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o ponowne rozważenie podjęcia działań dotyczących nowelizacji przepisów prawa prasowego oraz przepisów regulujących działanie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie, którego dotyczy niniejsze wystąpienie.

Będę wdzięczny Panu Premierowi za przedstawienie stanowiska w odpowiedzi na niniejsze wystąpienie.

Z wyrazami poważania

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/